Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Maria Luisa Etxebarria Elorza

Aramaio, Araba (1932)

Aurkibidea

Biografia

Arraga (“Arra”) auzoko Arragaburu baserrian jaio zen. Aita bertakoa eta ama Arriola auzoko Erederonena (“Ereruena”) baserrikoa zituen. Bederatzi seme-alaba izan zituzten. Seitik 14 urtera bitartean Bainuetxe zaharreko eskolan ikasi zuen, baina tartean Etxaguen auzoko eskolan ere ibili zen urtebetez, auzoko ume batzuk zaintzen zituen garaian. Ezkondu aurrean Bergarako Gaspar jatetxeko sukaldean jardun zuen lanean hilabete batzuetan. Barajuen auzoko Bolinburu baserrira ezkondu zen, bertako Txomin Erizekin. Lau seme-alaba izan zituzten.

Zintak

ARA-110

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-05-10
- **Iraupena**: 65 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Eskolako kontuak

- **Erref**: ARA-110/002
- **Iraupena**: 0:03:26. **Hasi**: 00:01:30. **Bukatu**: 00:04:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Sei urte inguru zituela hasi zen Aramaioko herriko eskolan. Oinez joaten zen eskolara. Bazkaltzera etxera itzultzen zen: negu garaian, izeba baten etxean bazkaltzen zuen; lotara etxera bueltatzen zen. 14 urtera arte ibili zen eskolan. Sole Lasagabaster arabarra zuen maistra. Eskolan ezin zuten euskaraz hitz egin. Eskolan zer ikasi zuen. Baserrian lan asko izaten zen garaian, eskola asko galtzen zen.

2. Etxebarri baserrian umezain

- **Erref**: ARA-110/003
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:04:56. **Bukatu**: 00:05:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Lanbideak » Neskameak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:
Bederatzi urte egin aurretik umezain joan zen Etxebarri baserrira, izebarenera. Eskolarekin tartekatzen zuen umezain lana. Urtebetean edo Etxebarriko eskolan ibili zen.

3. Amak irakatsi dotrina euskaraz

- **Erref**: ARA-110/005
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:05:59. **Bukatu**: 00:07:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Eskola garaiko oroitzapenak. Etxaguengo eskola eta kaleko eskola alderatzen ditu. Etxaguengo eskolan ume gutxiago ziren, eta dotrina euskaraz ikasten zuten abadearekin. Kalean, berriz, dotrina erdaraz izaten zen. Dotrina euskaraz amarekin ikasi zuen, etxean.

4. 'Hijas de María' eta 'Acción Católica'

- **Erref**: ARA-110/006
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:07:12. **Bukatu**: 00:08:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:
Hijas de María eta Acción Católica elkarteei buruz hitz egiten du. Medaila bat jantzi behar izaten zuten zinta urdinarekin. Acción Católican gurutzetxo bat jartzen zuten.

5. Ezin baltseoan egin

- **Erref**: ARA-110/008
- **Iraupena**: 0:00:52. **Hasi**: 00:08:23. **Bukatu**: 00:09:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Hijas de María eta Acción Católicako debekuak. Erromeriara joan arren, ezin zen baltseoan egin; debekatuta zegoen.

6. Sebastianarekin josten ikasi

- **Erref**: ARA-110/010
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:09:26. **Bukatu**: 00:11:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Baserrian zenbat ganadu zuten aipatzen du. Etxeko lanetan lagundu behar izaten zuen. Aitaren lehengusina Sebastianarekin josten ikasten aritu zen; bost lagun egoten ziren josten ikasten.

7. Soroko lanak, urte sasoiaren arabera

- **Erref**: ARA-110/012
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:11:15. **Bukatu**: 00:12:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Garia lantzeko lurra idiekin prestatzen zuten. Maiatz aldera, artoa eta baba ereiten zuten. Udazkenean, berriz, garia ereiten zen; ekain-uztail aldera ebakitzen zen. Sorotik garia kentzen zutenean, arbia ereiten zuten. Arbia edo erremolatxa ganaduari jaten emateko izaten zen. Ez zuten lurra

8. Igandetan, opil bana

- **Erref**: ARA-110/013
- **Iraupena**: 0:01:47. **Hasi**: 00:12:33. **Bukatu**: 00:14:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errazionamendu garaiko oroitzapenak. Gurdian eramaten zituen aitak

entregatu beharreko gari zakuak. Lur onak zituzten garaia lantzeko, eta nahiz eta entregatu behar izan, gari nahikoa izaten zuten etxerako. Igandetan, meza ondorenean senitarteko okin batengana joaten ziren, eta hark opil bana ematen zien. Okinak Mario Irure zuen izena.

9. Eguzkierripako errotara

- **Erref**: ARA-110/014
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:14:20. **Bukatu**: 00:15:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Errotak itxita zeuden garaian, gauetan joan ohi ziren garia ehotzera. Eguzkierripako errotara joaten ziren; aita hango errotako bazkide zen.

10. Arraga auzoa

- **Erref**: ARA-110/015
- **Iraupena**: 0:01:58. **Hasi**: 00:15:02. **Bukatu**: 00:17:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eraikuntza erlijiosoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Arraga auzoan ez zegon errotarik. Auzoa zer baserrik osatzen duten aipatzen du: Arragaburu, Iturrieta, "Arragaiñe" (Arragagañekoa), "Belardona", "Lionena" eta "Asentziona". Arragako San Pedro ermitaren jatorriari buruz hitz egiten du.

11. Jolasak eta auzokoekin harremanak

- **Erref**: ARA-110/016
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:17:00. **Bukatu**: 00:18:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Ume garaiko jolasak. Garizuman, txirikolan. Azakazka, harrapaketan, arineketan... ibiltzen ziren neska-mutilak elkarrekin. Maria Luisaren etxe inguruan jolastu ohi zuten. "Arrixola" (Arriola), "Aixola" (Arexola) eta Etxaguen auzokoekin harremana izan dute beti Arrragakoek.

12. Trailuaren gainean gustura

- **Erref**: ARA-110/018
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:18:48. **Bukatu**: 00:21:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Gari-jotzeari buruzko azalpenak. Lehenengo, idiekin pasatzen zuten trailua larrainean. Aita edo anaia aritzen ziren idien bekorotzak jasotzen. Umetan, gustura ibiltzen zen trailuaren gainean bueltaka. Gero, auzoko batzuen artean "matxakadora" erosi zuten.

13. Ganaduarentzako jatekoa

- **Erref**: ARA-110/019
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:21:00. **Bukatu**: 00:22:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Ganadu ugari zuten; haientzako jatekoari buruz hitz egiten du. Arta-lastoa, otea, lizarra... eman ohi zioten ganaduari.

14. Txerrikumeak hazi, gero saltzeko

- **Erref**: ARA-110/022
- **Iraupena**: 0:00:32. **Hasi**: 00:23:47. **Bukatu**: 00:24:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Untxiak, oiloak eta txerriak ere izaten zituzten baserrian. Oiloak libre ibiltzen ziren. Txerrikumeak hazten zituzten gero saltzeko.

15. Arrasaterako, saltzera

- **Erref**: ARA-110/023
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:24:19. **Bukatu**: 00:25:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Etxean egiten zuten gazta. Etxean bertan saldu ohi zuten. Arrasateko plazara ere joan Maria Luisaren ama gazta, ardi-esnea, baba eta arrautzak saltzera. Gero, Maria Luisa hasi zen joaten azokara. Autobusean joan ohi zen Arrasatera.

16. Etxerako erosketak

- **Erref**: ARA-110/024
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:25:39. **Bukatu**: 00:26:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Arrasatera joan ohi zen baserriko jeneroa saltzera. Salmentan ateratako diruarekin zer erosten zuen azaltzen du: fruta, haragia, arraina...

17. Jatorduak eta elikadura

- **Erref**: ARA-110/025
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:26:30. **Bukatu**: 00:28:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Jatorduak nolakoak izaten ziren. Gosaltzeko: esnea eta, neguan, morokila. Bazkaritan: baba txerrikiarekin. Afaltzeko: patata edo zopa. Gaztaina denboran, berakatz-salda eta gaztainak jan ohi zituzten. Ez zuten arrautza asko jaten. Ardia hiltzen zenean, ardi-haragia jaten zuten; baita zezina ere. Gazta asko jaten zuten, eta ez zuten asko estimatzen. Fruta, intxaurrak... ez ziren falta izaten baserrian. Domeketan, garbantzuak edo arroza jan ohi zituzten.

18. Gaspar jatetxean sukaldean ikasten

- **Erref**: ARA-110/028
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:33:15. **Bukatu**: 00:34:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
21 urte zituela Bergarako Gaspar jatetxean hilabete batzuk pasatu zituen sukaldean ikasten. Jan eta lo bertan egiten zituen. Astean arratsalde bat izaten zuten libre. Jatetxeak Gaspar izena zergatik zuen azaltzen du.

19. Oilaskoak lumatzen Gasparrenean

- **Erref**: ARA-110/030
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 00:35:38. **Bukatu**: 00:37:09
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Bergarako Gaspar jatetxean sukaldeko lanak egiten ikasten aritu zen. Oilaskoak nola lumatzen zituzten azaltzen du. Pazkoetarako oilasko asko prestatzen omen zuten. Bildotsa labean ere asko prestatzen zuten.

20. Ezkontzako azalpenak

- **Erref**: ARA-110/037
- **Iraupena**: 0:01:26. **Hasi**: 00:43:02. **Bukatu**: 00:44:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:
Ezkontzari buruzko azalpenak. Barajuengo ermitan ezkondu eta senargaiaren baserrian egin zuten bazkaria etxekoekin. Maria Luisa eta senarra eztei-bidaiara joan zirenean, auzoko gizonak baserrira joan omen ziren afaltzera. Donostiara eta Iruñera joan ziren eztei-bidaian.

21. Bolinburu baserrira ezkondu

- **Erref**: ARA-110/040
- **Iraupena**: 0:02:02. **Hasi**: 00:47:40. **Bukatu**: 00:49:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Eztei-bidaiatik bueltatu ondoren, senarren baserrira joan zen bizitzera. Bolinburu baserrian, 10-11 lagun bizi ziren bertan. Maria Luisak soroko lanak egin ohi zituen. Pixkanaka, senarraren anai-arrebak ezkondu eta baserritik joaten hasi ziren.

22. Esnea Santa Agedara saldu

- **Erref**: ARA-110/042
- **Iraupena**: 0:01:34. **Hasi**: 00:50:11. **Bukatu**: 00:51:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Bolinburu baserrian Arragaburun baino ganadu gehiago zuten. Bolinburun esne-behiak zituzten, eta esnea saldu ohi zuten. Esnea Santa Agedako fraideei saltzen zien. Egunero eramaten zuten esnea astoan. Denborarekin, esnea biltzeko tankea jarri zuten baserrian.

23. Aitaren gazta

- **Erref**: ARA-110/047
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 00:55:24. **Bukatu**: 00:56:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Arragaburu baserrian gurasoek gazta nola egiten zuten azaltzen du. Eskuz egiten zituen gaztak. Gero, erosi zuten gazta egiteko tresneria. Maria Luisaren aitak estimazio handia ziaten omen zuen Arrasateko azokan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-28

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com